

Učebné osnovy

Názov predmetu	Geografia
Ročník	deviaty
Časová dotácia	1 hodina týždenne, 33 hodín za rok

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme. Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Štúdium geografie im umožní spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom.

Obsah geografie sa sústreďuje aj na väzby prírody a ľudskej spoločnosti. Vzhľadom na nárast problémov, vyplývajúcich z aktivít človeka a ich dopadu na prírodné prostredie i na spoločnosť, žiaci získajú aj skúsenosti ako reagovať na zmeny v priestore, pochopiť ich a v budúcnosti riešiť.

Základnou geografickou kompetenciou je práca s mapou. Vedieť pracovať s mapou, čítať ju, analyzovať obsah mapy a interpretovať ho, orientovať sa podľa mapy, vedieť zhotoviť jednoduchý náčrt okolia a i.

Spoznávanie Zeme je základnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je iné, líši sa podnebím, rastlinstvom, živočíšstvom, obyvateľmi a ich výtvarmi. Obyvateľstvo v rôznych častiach sveta sa líši nielen jazykom, ale aj svojou kultúrou či spôsobom života. Poznanie týchto charakteristík a ich pochopenie vedie k porozumeniu predovšetkým vzájomných väzieb v krajine. Posúdiť postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými štátmi, ako ďalej zmeniť súčasný stav a pričiniť sa o rozvoj Slovenska a jeho regiónov tiež patria do geografického poznávania.

Regionálna geografia v základnej škole tvorí základ vyučovania geografie. Je to pre žiakov prijateľný spôsob ako získať veľa zaujímavých informácií o prostredí, ktoré ich zaujíma a pritom sa naučiť potrebné informácie.

Regionálna geografia nie je len opis javov v jednotlivých regiónoch, ale prostredníctvom konkrétnych javov žiaci získajú informácie, naučia sa ich porovnávať, triediť, vyhľadávať vzťahy a vysvetľovať ich.

Geografia učí vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity, venuje sa ľudovej kultúre a kultúrnym tradíciám. Kultúrne pamiatky sú súčasťou obsahu regionálnej geografie.

Ciele vyučovacieho predmetu

- § získať základné vedomosti o Slovensku, geografických charakteristikách tohto štátu,
- § rozvíjať chuť učiť sa, rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich,
- § prejavovať záujem o spôsob života ľudí v jednotlivých regiónoch,
- § rozvíjať kompetencie vedúce k iniciatívnosti a tvorivej práci žiakov spracúvaním referátov a projektu. Žiaci samostatne s pomocou literatúry a internetu spracúvajú informácie o krajine.
- § kultúrne kompetencie rozšíriť prostredníctvom poznania rôznych kultúr vo vybraných regiónoch.

- § vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi – plány miest, automapy, mapy na internete, orientovať sa na mape podľa súradníc,
- § oceniť krásu kultúrnych pamiatok, naučiť sa ich vážiť si a chrániť,
- § ziskávať informácie, hľadať odpovede na otázky, porovnávať, triediť, vyhodnocovať, vypracovať projekt a odprezentovať ho,
- § diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych,
- § ziskávať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru, rozvíjať jednotlivé druhy gramotnosti:
  - čitateľská gramotnosť – čítať s porozumením odborný text, vyberať z neho informácie, triediť ich, využívať, prezentovať. Ziskávať údaje z grafov, diagramov, máp, tabuliek, štatistických údajov,
  - vizuálna gramotnosť - čítanie obrázkov,
  - prírodovedná gramotnosť - vysvetľovanie vzniku a procesu prírodných dejov v jednotlivých oblastiach Slovenska,
  - kultúrna gramotnosť - získavanie informácií o rôznych kultúrach a jej hodnotenie,
  - matematická gramotnosť - je spojená najmä so štatistikou, vyjadrením údajov humánnej geografie,
  - mediálna gramotnosť sa rozvíja u žiakov najmä v častiach regionálnej geografie pri hodnotení vzťahov jednotlivých skupín obyvateľstva medzi sebou.

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Poukázať a vysvetliť žiakom, že ľudí neposudzujeme podľa vonkajšieho vzhľadu a príslušnosti k inej rase, vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity.

Poukázať na toleranciu a rešpektovanie iných kultúr, náboženstiev, tradícií, jazyka, spôsobu života, mentality a ľudských výtvorov.

Osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty – zdroj informácií. Rozvíjať schopnosť obhajovať vlastné názory a kritické myslenie, schopnosť filtrovať a selektovať pozitívne informácie z médií.

Zdôvodniť význam ochrany vybraných lokalít – TANAP, PIENAP, Nízke Tatry, Malá a Veľká Fatra, Slovenský raj, Slovenský kras, Muránska planina, Poloniny, jaskyne, pamiatky zaradené do zoznamu UNESCO, hrady a zámky...

Najviac znečistené lokality - vysvetliť čo spôsobuje znečistenie a aké sú možnosti zníženia znečistenia.

Naučiť žiakov komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, pracovať v skupine, prezentovať svoju prácu aj prácu skupiny.

Rozvíjať ľudský potenciál žiakov, poskytovať základy pre plnohodnotný a zodpovedný život, rozvíjať osobné a sociálne spôsobilosti, ktoré spätne podporujú ich rozvoj.

Rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru, a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba vzdelávanie, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných. Pomáhať žiakom ziskávať a udržať si osobnostnú integritu, pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole.

Stratégie vyučovania

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
Opakovanie učiva 8. ročníka	Motivačný rozhovor, precvičovanie, opakovanie učiva.	Hromadná, individuálna, skupinová.
Geografia v bežnom živote	Rozprávanie, opis, rozhovor, motivačný rozhovor, didaktické hry, beseda.	Hromadná, individuálna, skupinová.
Základné informácie o regióne v kontexte planéty Zem	Rozprávanie, opis, výklad, motivačný rozhovor, práca s počítačom, diskusné metódy.	Hromadná, individuálna, skupinová.
Objavovanie prírodných a človekom vytvorených osobitostí regiónu a ich porovnanie so Slovenskom.	Rozprávanie, opis, výklad, motivačný rozhovor, vysvetľovanie.	Hromadná, individuálna, skupinová.
Environmentálne súvislosti a zaujímavosti o regióne.	Práca s rôznymi informačnými zdrojmi – literatúra, IKT, časopisy.	Hromadná, individuálna, skupinová.
Projekt – Slovensko naša vlasť.	Prezentácia.	Skupinová práca.

Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, ...)
Opakovanie učiva 8. ročníka	Geografia sveta pre všetkých, Ružek, I.: Geografia pre 8. ročník, Zubriczký, G.: Geografia štátov sveta	tabuľa, PC, dataprojektor	mapa, atlas, učebnica	časopisy, internet edukačný program
Geografia v bežnom živote	Tolmáči, L.: Geografický zošit 9 Základy kartografie	tabuľa, PC, DVD prehrávač	mapa, atlas, učebnica	časopisy, internet, Google Earth. rôzne druhy máp
Základné informácie o regióne v kontexte planéty Zem	Tolmáči, L.: Geografický zošit 9, Tolmáči, L. a kol.: Zemepis 8	tabuľa, PC	mapa, atlas, učebnica	časopisy, internet, pracovné listy, obrysové mapy Slovenska
Objavovanie prírodných a človekom vytvorených osobitostí regiónu a ich porovnanie so Slovenskom.	Tolmáči, L.: Geografický zošit 9 Tolmáči, L. a kol.: Zemepis 8 Zubriczký, G.: Geografia štátov sveta	tabuľa, PC	mapa, atlas, učebnica	časopisy, internet, pracovné listy, obrysové mapy Slovenska

Environmentálne súvislosti a zaujímavosti o regióne.	Tolmáči, L.: Geografický zošit9 Tolmáči, L. a kol.: Zemepis 8 Zubriczký, G.:Geografia štátov sveta	tabuľa, PC	mapa, atlas, učebnica	časopisy, internet, Google Earth
Projekt – Slovensko naša vlasť.				časopisy, internet, Google Earth

Obsah vzdelávania

Tematický celok (Hodiny: ŠVP/ŠkVP [*])	Obsahový štandard	Výkonový štandard - kritéria hodnotenia	Metódy a prostriedky hodnotenia	Prierezové témy a medzipredmetové vzťahy
Opakovanie učiva 8. ročníka 2/0	<ul style="list-style-type: none"> Úvodná hodina Európa Charakterizovať vybraný svetadiel z hľadiska fyzicko- a humánno-geografických pomerov 	Orientuje sa na mape daného svetadielu, poznal jeho základné charakteristiky.	Sebahodnotenie, práca s mapou	Environmentálna výchova
Geografia v bežnom živote 3/0	<ul style="list-style-type: none"> Tematické mapy Geografické súradnice, mierka GPS v praxi 	<ul style="list-style-type: none"> Vymenoval druhy máp a ich znaky, definoval pojem mapa, glóbus Charakterizoval a vysvetlil pojmy zemepisná šírka a dĺžka – poznal históriu ich zavedenia Určil polohu ľubovoľného miesta na Zemi prostredníctvom súradníc Poznal zariadenia GPS – ich užitočnosť v rôznych oblastiach života s využitím GPS alebo Google Earth určil zemepisné súradnice 	<p>Slovné a písomné</p> <p>Sebahodnotenie, ústna odpoveď,</p> <p>Písomná previerka, hodnotenie spolužiakmi</p>	<p>Mediálna výchova</p> <p>Osobnostný rozvoj</p> <p>Matematika</p>
Základné informácie o regióne v kontexte planéty Zem 1/0	Poloha, zobrazenie Slovenska na mapách- Slovensko na severnej pologuli.	Určiť na mape polohu Slovenska zemepisnými súradnicami		

Tematický celok (Hodiny: ŠVP/ŠkVP*)	Obsahový štandard	Výkonový štandard - kritéria hodnotenia	Metódy a prostriedky hodnotenia	Prierezové témy a medzipredmetové vzťahy
Objavovanie prírodných a človekom vytvorených osobitostí regiónu a ich porovnanie so Slovenskom (22/0)	<p>Povrchové celky.</p> <p>Povrch, pohoria, nížiny a kotliny.</p> <p>Premeny povrchu Slovenska – pieskové presypy, sprašové nánosy, skalné mesto, riečna a ľadovcová dolina, pleso, meander, mŕtve rameno, močariská, jaskyne.</p> <p>Podnebie – podnebné činitele a ich vplyv na povrch Slovenska.</p> <p>Zmena podnebia s nadmorskou výškou a v priebehu roka.</p> <p>Vodstvo Slovenska – rieky (Morava, Dunaj, Váh, Nitra, Hron, Hornád, Torysa, Dunajec).</p> <p>Jazerá a vodné nádrže (Veľké Hincovo pleso, Štrbské pleso, Oravská priehrada, Zemplínska šírava, Liptovská Mara, Gabčíkovo).</p> <p>Podzemné minerálne a termálne vody (Žitný ostrov, Piešťany, Bardejovské Kúpele, Trenčianske Teplice).</p> <p>Vodstvo Kysúc.</p> <p>Národné parky a pamiatky zaradené do Zoznamu UNESCO. TANAP, PIENAP, NP Nízke Tatry, NP Malá Fatra,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Na mape ukázať a charakterizovať povrchové celky, porovnať nadmorskú výšku. Význam kotlin a nížin pre obyvateľstvo. Opísať ako pôsobia vonkajšie činitele na povrch v jednotlivých častiach Slovenska a uviesť ich príklady. Vysvetliť na príkladoch ako vzniká skalné mesto, riečna dolina, ľadovcová dolina, sprašové nánosy, jaskyne, meandre, mŕtve ramená, jazerá a vymenovať príklady. Určiť, ktorý činiteľ prevládal v danej lokalite a dotvoril zemský povrch podľa rôznych obrázkov oblastí Slovenska Opísať, ako človek pôsobí na tvárnosť povrchu, uviesť konkrétne príklady Opísať podnebie na Slovensku ako sa mení počasie v priebehu jednotlivých ročných období, ako sa mení teplota a množstvo zrážok (použiť diagramy). Poznať podnebné oblasti na Slovensku a vymedziť oblasť ich výskytu Na mape určiť vybrané toky riek, jazerá, vodné nádrže, podzemné vody, kúpele, oblasti minerálnych a termálnych vôd. Charakterizovať význam vodstva na Slovensku na vybratých príkladoch. Opísať negatívne zásahy do vodstva Slovenska. Zhodnotiť možnosti využitia podzemných vôd. Vymenovať kúpele. Vymenovať a ukázať na mape národné parky a čím sú charakteristické Zdôvodniť význam ochrany vybratých objektov na Slovensku a 	<p>Slovné a písomné</p> <p>Sebahodnotenie, ústna odpoveď,</p> <p>Písomná previerka, hodnotenie spolužiakmi</p>	<p>Biológia</p>

Tematický celok (Hodiny: ŠVP/ŠkVP*)	Obsahový štandard	Výkonový štandard - kritéria hodnotenia	Metódy a prostriedky hodnotenia	Prierezové témy a medzipredmetové vzťahy
	<p>NP Veľká Fatra, NP Slovenský raj, NP Muránska planina, NP Slovenský kras, NP Poloniny. Jaskyne Slovenského krasu, Vikolíne, Spišský hrad a Spišská Kapitula, Bardejov, B. Štiavnica a okolie, Bukové lesy Nízkych Beskýd.</p> <p>Historické udalosti na Slovensku, vznik Slovenska. Obyvateľstvo a mestá: Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Bratislava, Komárno, Košice, Kremnica, Levoča, Nitra, Martin, Michalovce, Piešťany, Poprad, Prešov, Prievidza, Trnava, Trenčín, Zvolen, Žilina.</p> <p>Aktivity človeka. Hospodárstvo – ťažba nerastných surovín, poľnohospodárstvo, priemysel, doprava, služby, obchod.</p> <p>Cestovný ruch – strediská letnej a zimnej rekreácie. Prírodné a kultúrne lokality, ľudová kultúra. Miestna krajina</p> <p>Oblasti Slovenska</p> <p>Západné Slovensko</p> <p>Stredné Slovensko</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vymenoval a ukázal na mape národné parky a čím sú charakteristické Zdôvodnil význam ochrany vybraných objektov na Slovensku a vo svete. Porovnal vybrané NP Zeme a Slovenska. Poznal a charakterizoval historický vývoj Slovenska Porovnal povrch a osídlenie. Na základe porovnania uviesť, ktoré oblasti sú vhodné na osídlenia a ktoré nie. Uviesť podmienky pre vznik sídla. Zdôvodniť nerovnomerné osídlenie obyvateľstva na území Slovenska. Posúdiť príčiny nerovnomerného osídlenia územia. Charakterizoval najvýznamnejšie hospodárske aktivity človeka na Slovensku a odlišil ich. Ukázal na mape hospodársky najvyspelejšie regióny Slovenska. Charakterizoval dopravu v jednotlivých regiónoch Slovenska. Poznať základné zákonitosti rozvoja cestovného ruchu na Slovensku, pomocou mapy opísať a vymenovať strediská CR na Slovensku. Opísal možnosti rozvoja CR na Kysuciach. Porovnávať jednotlivé kraje na Slovensku s prihliadnutím na ich osobitosti, ukázať dôležité skutočnosti pre daný kraj na mape Charakterizovať oblasť západného Slovenska a jeho porovnanie s ostatnými oblasťami Charakterizovať oblasť stredného Slovenska a jeho porovnanie s ostatnými oblasťami 	<p>Slovné a písomné</p> <p>Sebahodnotenie, ústna odpoveď,</p> <p>Písomná preverka, hodnotenie spolužiakmi</p>	<p>Environmentálna výchova</p> <p>Dejepis</p> <p>Biológia</p> <p>Osobnostný a sociálny rozvoj</p> <p>Mediálna výchova</p> <p>Výchova k rodičovstvu</p>

Tematický celok (Hodiny: ŠVP/ŠkVP*)	Obsahový štandard	Výkonový štandard - kritéria hodnotenia	Metódy a prostriedky hodnotenia	Prierezové témy a medzipredmetové vzťahy
	Východné Slovensko	<ul style="list-style-type: none"> Charakterizovať oblasť východného Slovenska a jeho porovnanie s ostatnými oblasťami Pripraviť a prezentovať projekt o Slovensku 		
Environmentálne súvislosti a zaujímavosti o regióne. (2/0)	Znečistenie prírody, kalamity a prírodné hrozby. Rozdiely medzi regiónmi Slovenska. Historické územia a tradície.	<ul style="list-style-type: none"> Pozná hrozbu znečisťovania prírody. Uvedie príklady kalamít. Vie vymenovať historické územia Slovenska. 	Rozhovor, demonštrácia.	Ekologická výchova Regionálna výchova
Projekt – Slovensko naša vlasť (3/0)		Pripravil a prezentoval projekt o vybranom regióne Slovenska.	Slovné a písomné Sebahodnotenie, ústna odpoveď,	Mediálna výchova